
INTERVIEW BILAL BENYAICH OVER RADICALISME EN TERRORISME

‘Extreemrechts en moslimextremisme moet je op gelijke voet behandelen’

07 MAART 2015 | Lieven Sioen (<http://www.standaard.be/auteur/lieven-sioen>)

In een kort maar helder essay brengt politicoloog Bilal Benyaich klaarheid in de babylonische spraakverwarring rond radicalisering. ‘Niets voedt de polarisering meer dan een dubbele moraal tegenover extremisme.’

‘Afkomst mag geen pasmunt zijn in de strijd tegen terreur’, zegt Bilal Benyaich. Bart Dewaele

Aan de vooravond van de veroordeling van Fouad Belkacem besliste het Antwerpse parket om Filip Dewinter niet te vervolgen wegens zijn videospel *Minder, minder, minder*. De rechtsstaat onwaardig, vindt Bilal Benyaich. Temeer omdat het parket het bewezen achtte dat de voorman van Vlaams Belang met die verkiezingsstunt aanzette tot haat en geweld. Maar een proces zou te duur zijn.

Benyaich, een politicoloog verbonden aan de denktank Itinera en de VUB, was een van de eersten om te waarschuwen voor het gevaar van Syriëstrijders. Al begin 2013 wees hij erop dat niet de strijd tegen Assad hun echte drijfveer was, maar de stichting van een soennitisch kalifaat. ‘Niets voedt de polarisering meer dan een dubbele moraal in de aanpak van extremisme’, zegt Benyaich. ‘De dag dat we een verschil maken tussen moslimextremisme en andere vormen van extremisme, duwen we veel twijfelaars in de armen van de jihadi’s.’

Er is een verschil tussen een racistisch spelletje en het opnemen van de wapens.

‘Uiteraard, maar elke vorm van aanzetten tot haat en geweld moet passend en proportioneel bestraft worden. Of het nu gaat om islamistische haatboodschappen op het internet of extreemrechtse oproepen tot geweld. Dewinter hoorde terecht te worden zoals Belkacem is veroordeeld op zijn eerste proces (*begin 2012 kreeg die twee jaar cel wegens aanzetten tot haat en geweld, red.*).’

Nochtans benadrukt u zelf het belang van een duidelijk onderscheid tussen radicalisme, extremisme en terrorisme.

‘Radicale meningen vallen onder de vrijheid van meningsuiting. Het gaat om mensen die streven naar een andere politieke, economische of religieuze orde. De N-VA, bijvoorbeeld, is communautair een radicale partij; ze wil komaf maken met de Belgische orde, maar kiest ervoor dat binnen de bestaande structuren te doen.’

‘Extremisten, zoals Vlaams Belang, zijn niet bereid tot compromissen. Maar pas op het moment dat een extremist aanzet tot haat en geweld, eindigt zijn vrijheid van meningsuiting. De volgende stap zijn extremisten die zelf geweld plegen. Zij moeten onverbiddeijk uit de samenleving worden verwijderd.’

‘Radicalisme, extremisme en gewelddadig extremisme kunnen in elkaar overlopen. Tegelijk is het belangrijk het onderscheid te blijven zien. Alle salafisten zijn radicaal, maar niet elke salafist is een extremist. Een radicale salafist wil volgens de letter van de islam leven. Dat is zijn grondwettelijk recht, zolang hij zich schikt naar de wetten van het land. Pas als een salafist mensen met geweld onder druk zet om zich te conformeren, of zich keert tegen andersdenkenden, moet het gerecht ingrijpen.’

U suggereert dat het gerecht te lang heeft gewacht met het aanpakken van Sharia4Belgium.

‘Men heeft vooral te lang getalmd om de exodus naar Syrië te stoppen. De grote stroom Syriëgangsters is pas op gang gekomen nadat de eerste hardcore jihadisten, die

al in de zomer en herfst van 2012 vertrokken, elke dag vrijelijk foto's en straffe verhalen op Facebook hadden gepost. Daardoor hebben de kuddedieren hun voorbeeld gevolgd. Had men toen al preventief paspoorten kunnen intrekken, zouden we nooit aan 350 Syriëstrijders zijn geraakt.'

'Justitie heeft de legitieme keuze gemaakt om zo veel mogelijk bewijsmateriaal te verzamelen om Sharia4Belgium te veroordelen als terreurorganisatie. De maatschappij zou daar een hoge prijs voor kunnen betalen. Had het gerecht vroeger ingegrepen, dan hadden enkele mensen allicht niet berecht kunnen worden, maar waren er ook minder vertrokken en was het veiligheidsrisico voor het land kleiner.'

Ondertussen rollen de experts over elkaar heen om radicalisering aan de islam dan wel aan de sociaaleconomische achterstand te wijten, of om jihadi's hoog- dan wel laaggeschoold te noemen.

'En ze hebben allemaal een beetje gelijk. Verhoudingsgewijs zijn er inderdaad veel hooggeschoolden onder de Syriëstrijders, maar velen hebben ook mentale problemen of een strafblad. Hun motivatie is altijd het resultaat van een complex samenspel van religie, politieke overtuigingen, economische risicofactoren en psychosociale redenen. Wat alle jihadi's wel gemeen hebben, is het salafisme. En hoe meer een persoon vervreemd is van de samenleving, hoe vatbaarder hij is voor indoctrinatie door salafistische predikers.'

Wat doe je aan die salafistische voedingsbodem? Het salafisme valt onder de vrijheid van religie, maar is niet onschuldig.

'Nee, en de oorzaak daarvan is al veel ouder dan het conflict in Syrië. We hebben te lang vrij spel gegeven aan landen als Saudi-Arabië, die een zeer reactionaire interpretatie van de islam verspreiden. Saudi-Arabië controleert de Belgische islam niet meer via de grote moskee van Brussel, maar blijft wel de belangrijkste financier van de theologische boeken en video's die hier in de islamitische boekhandels worden verkocht. In eigen land bestrijdt het nu wel de meest extremistische salafisten, omdat die een bedreiging vormen voor de eigen machthebbers. Maar de theologie waarop de extremisten teren, zal Saudi-Arabië nooit in vraag stellen.'

En dat is onze bondgenoot.

'We kunnen alleen de greep van het salafisme op de Belgische moskeeën lossen door zo veel mogelijk moskeeën onder onze voorwaarden te erkennen en te financieren. Niet-erkende moskeeën moeten de uitzondering worden, en niet de regel.'

'Op termijn komt de dag dat we inzien dat onze belangen in het Midden-Oosten niet

samenvallen met die van de Saudi's. Afhankelijk van de onderhandelingen met Iran en de schaliegasrevolutie zou die dag sneller kunnen komen dan gedacht. Ondertussen moeten we de Golfstaten meer onder druk zetten om hun verantwoordelijkheid op te nemen tegenover IS en consorten. Saudi-Arabië en de Arabische Emiraten hebben honderden gevechtsvliegtuigen. Waarom moeten de Belgen dan IS bombarderen?'

U beschouwt dat als een strategische blunder.

'Men had het aan islamitische landen moeten overlaten om de opmars van IS te stoppen. Nu verkoopt IS de westerse interventie als een kruistocht tegen de islam. Het resultaat is dat potentieel duizenden IS-strijders met Europese paspoorten klaarstaan om represailles te plegen in Europa.'

Wat vindt u van het twaalfpuntenprogramma tegen terreur dat de federale regering na Parijs en Verviers goedkeurde?

'Het tijdelijke intrekken van identiteitskaarten en paspoorten, betere informatie-uitwisseling, een strategie tegen radicalisering in gevangenissen: dat zijn positieve maatregelen. Ik heb wel vragen bij de inzet van militairen bij dreigingsniveau drie. Wat gaat men doen bij niveau vier? De noodtoestand uitroepen?'

'Twee maatregelen vind ik ronduit contraproductief. Het ontnemen van de nationaliteit is discriminerend. Dan zou Mohammed met de Belgisch-Marokkaanse nationaliteit voor hetzelfde misdrijf strenger bestraft worden dan de bekeerling Piet. In de strijd tegen terreur mag afkomst geen pasmunt zijn, want zo bevestig je de claim van extremisten dat moslims altijd tweederangsburgers zullen blijven in dit land.'

En de tweede contraproductieve maatregel?

'Dat men de huurlingenwet van 1979 niet heeft geactiveerd. Nu wordt het Belgen verboden om naar het buitenland te gaan met "terroristische doeleinden". Maar ze kunnen wel vechten in het Turkse, Marokkaanse of Israëliëse leger, of bij Koerdische en sjjiitische milities die niet op de terreurlijst staan. Het zou veel moediger en consequenter zijn geweest om Belgen te verbieden in eender welk regulier of irregulier buitenlands leger te vechten. En wie toch wil vechten in het leger van zijn land van origine, moet maar afstand doen van zijn Belgisch paspoort.'

Ook Vlaanderen lijkt wakker geschoten, al vindt Hans Bonte de voorgestelde maatregelen ruim onvoldoende. Wordt extremisme nog altijd onderschat?

‘In woorden niet. In middelen wel. En het gaat ook tergend traag voor actieplannen worden geïmplementeerd. Leerkrachten en welzijnswerkers wachten nog altijd op richtlijnen hoe ze met radicalisering moeten omgaan.’

Maar onderwijs moet vooral meer inzetten op het bijbrengen van burgerschap?

‘Ja, omdat het gevaar van extremisme veel breder is dan IS alleen. Alle conflicten uit de wereld leven ook in onze straten. Als we nu niet ingrijpen, zullen duizenden jongeren zich tot het jihadisme, het neonazisme of een andere extremistische ideologie bekeren. Dit is een verdeelde samenleving. De Belgische en Vlaamse nationaliteiten zijn zwak en de segregatie neemt toe. Ons onderwijs levert talent af, maar faalt in het creëren van gelijke kansen en het vormen van burgers die doordrongen zijn van de betekenis van scheiding van kerk en staat, van democratie, de gelijke behandeling van man en vrouw... Etnische en religieuze reflexen krijgen daardoor veel meer ruimte dan goed is voor een samenleving. En als de extremisten het voor het zeggen krijgen, is er geen samenleving meer.’

